

Programma Gezonde Leefomgeving IJmond 2021-2025

Monitoringsrapportage 2^e halfjaar 2024

Inhoud

1	Gezonde leefomgeving in de IJmond	1
1.1	Monitoring en Evaluatie	1
1.2	Communicatie	1
2	Voortgang thema Industrie en bedrijvigheid (A)	2
3	Voortgang thema Woon- en Leefomgeving (B)	2
4	Voortgang thema Mobiliteit (C)	3
5	Voortgang thema Scheepvaart (D)	4

1 Gezonde leefomgeving in de IJmond

Het Programma Gezonde Leefomgeving IJmond 2021-2025 (**PGL**) is het vierjarig uitvoeringsprogramma van de gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen en is in december 2021 vastgesteld door de gemeenteraden. Een belangrijk onderdeel binnen het programma is het door de gemeenten ondertekende Schone Lucht Akkoord. Met dit programma dragen de IJmondgemeenten bij aan een gezonde leefomgeving in de regio om zo de gezondheid van inwoners te bevorderen. Hiervoor voeren de gemeenten concrete maatregelen uit die binnen de eigen invloedssfeer vallen.

Het PGL is opgebouwd uit vier thema's:

- Industrie en bedrijvigheid (A)
- Woon- en Leefomgeving (B)
- Mobiliteit (C)
- Scheepvaart (D)

Daarnaast kennen het Rijk, Tata Steel, provincie Noord-Holland (PNH) en de pilot Gebiedsgerichte Aanpak Hoog Blootgestelde Gebieden vanuit het Schone Lucht Akkoord hun eigen programma's en/of maatregelen.

Omgevingsdienst IJmond (ODIJ) voert in opdracht van de IJmondgemeenten de coördinatie op dit programma. ODIJ stelt – in opdracht van de gemeenten – een (jaarlijkse) agenda op als basis voor de tussentijdse monitoring. 2024 is het derde uitvoeringsjaar.

1.1 Monitoring en Evaluatie

Tussentijdse monitoring

De voortgang van het PGL wordt door ODIJ via een periodieke monitoring gerapporteerd aan de gemeenten. Dit is de monitoringsrapportage over de periode juli-december 2024 (H2) waarin voor de vier genoemde thema's de meest in het oog springende onderwerpen zijn toegelicht.

Evaluatie en actualisatie PGL

In het najaar van 2024 is de actualisatie van het Programma Gezonde Leefomgeving door de 3 gemeenten vastgesteld. De activiteiten in het programma zijn na de actualisatie zodanig geprioriteerd dat de focus komt te liggen op activiteiten waarmee in de resterende looptijd van het programma (tot eind 2025) naar verwachting de meeste impact gemaakt wordt.

1.2 Communicatie

Een doelstelling binnen het programma is om communicatie te intensiveren en te professionaliseren en stakeholders inzicht te geven in de maatregelen en resultaten van het Programma Gezonde Leefomgeving. De webpagina's over luchtkwaliteit op de website van de ODIJ zijn inmiddels deels geactualiseerd.

2 Voortgang thema Industrie en bedrijvigheid (A)

In het PGL zijn ook maatregelen opgenomen die gericht zijn op andere bedrijven dan Tata Steel, die door hun emissies ook een nadelig effect veroorzaken op de luchtkwaliteit. Dit betreffen emissies van bijvoorbeeld stookinstallaties of afzuigsystemen (naast koolwaterstoffen betreft dit vaak ook Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS), of indirecte emissies vanwege aan- en afvoer of opslag van grondstoffen en eindproducten. Ook rapporteren we onder dit thema over ons wettelijk adviseurschap ten aanzien van Tata Steel en de mogelijkheden om scherp(er) te vergunnen.

Tabel 1: Samenvatting van de uitvoering op Industrie en bedrijvigheid

Uitvoering

- Gezamenlijke lobby van de IJmondgemeenten richting de Europese Commissie en het Rijk om gezondheid mee te wegen in de aanscherping van Europees bronbeleid. De Europese Commissie heeft inmiddels voorstellen aan de Europese Milieuraad gedaan; de herziene Richtlijn industriële emissies is op 15 juli 2024 gepubliceerd; najaar 2024 is het Ministerie van I&W gestart met het implementatieproces. In H2 2024 is samenwerking gezocht met de Provincie Noord-Holland om ons goed voor te bereiden op de implementatie van de richtlijn, inzicht te krijgen op de mogelijke impact op plannen en projecten in de omgeving en zicht te krijgen op potentiële overschrijdingen. Het RIVM zal hiernaast ook een richtlijnanalyse uitvoeren.
- Wettelijk adviseurschap Tata Steel: Vanuit het wettelijk adviseurschap adviseerden de IJmondgemeenten en ODIJ richting het bevoegd gezag op inzet van scherp vergunnen bij deze ontwikkelingen en het opleggen van onderzoek verplichtingen aan Tata Steel om verbeteringen in kaart te brengen; In H2 2024 was de focus van de advisering met name gericht op afspraken maken over de komende periode waarin de milieu effect rapportage (MER) gepubliceerd zal worden, en op de ontwikkelingen bij de kookgasfabrieken en de aanpak van incidenten.
- Een interne luchtkwaliteit-opleiding voor Toezichthouders en Vergunningverleners is ontwikkeld en uitgevoerd. De opleiding is gericht op het vergroten van het kennisniveau op gebied van luchtkwaliteit, scherper vergunnen, ZZS en de wijzigingen in de Omgevingswet. De opleiding is in H2 2024 ook geïntegreerd in de interne opleiding voor nieuwe werknemers.
- Er is een slag gemaakt met het controleren van de relevante bedrijven op de minimalisatieverplichting van ZZS. Voor H2 2024 betekent dit, dat bij alle relevant type C bedrijven (bedrijven die een omgevingsvergunning milieu nodig hebben) een vermijdings- en reductieprogramma ZZS is opgevraagd.
- Een aantal toezichthouders van ODIJ hebben een opleiding tot thermograaf 1 gevolgd om de FLIR-camera (waarmee niet-zichtbare gassen gemeten kunnen worden) in te kunnen zetten bij diverse inspecties; in H2 is gestart met inspecties bij (bovengrondse) propaantanks.
- We starten met het inzichtelijk maken hoe verduurzaming van mobiele werktuigen (bouwmachines, veegwagens, aggregaten) is geborgd in inkoopcriteria bij de gemeenten en bieden hierbij de mogelijkheid aan tot het volgen van een ambtelijke masterclass om emissievrij aan te besteden.

3 Voortgang thema Woon- en Leefomgeving (B)

In het PGL is ingezet op ambities en maatregelen met een positieve invloed op de woon- en leefomgeving; hiertoe zijn 13 maatregelen opgenomen. Daarnaast wordt in de IJmondregio een pilot van het Schone Lucht Akkoord uitgevoerd onder het type 'complex industrieel gebied', de pilot hoog blootgestelde gebieden.

Tabel 2: Samenvatting van de uitvoering op Woon- en Leefomgeving

Uitvoering

- In 2e helft van 2024 is de bewustwordingscampagne t.a.v. houtstook voortgezet en hebben de IJmondgemeenten en ODIJ overleg gehad met het Rijk over het inzetten van de landelijke campagne. Afgesproken is dat iedere gemeente start met de landelijke campagne en hier begin 2025 eigen acties voor uitzet.
- Begin 2025 worden de resultaten van de pilot hoog blootgestelde gebieden gepubliceerd. Deze resultaten worden gebruikt om een algemeen advies op te stellen voor dergelijke gebieden.
- Eind 2023 is in samenwerking met TNO en burgerparticipatieplatform Hollandse Luchten een pilot meten houtrook gestart waarmee onderzocht wordt of door het plaatsen/meten van een combinatie van fijnstof en roetsensoren op meerdere plekken in een gemeente, een kwantitatieve, tegen de norm te toetsen uitspraak, gedaan kan worden over de bijdrage en verspreiding van houtrook. In de 1e zes maanden is afgestemd over en gewerkt aan verfijning en optimalisatie van meetapparatuur van TNO en Hollandse Luchten. Eind 2024 is bepaald om naast de reeds gebruikte roetsensor, ook met alternatieve roetsensoren te meten. Voor het verlengen van de pilot hebben de IJmondgemeenten opnieuw een SPUK-subsidie aanvraag ingediend, welke is gehonoreerd door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.
- De IJmondgemeenten hebben een SPUK-subsidie ontvangen voor een burgerparticipatie project "Snuffelfietsen" vanuit het SLA. Dit project draagt bij aan de bewustwording van scholieren, docenten en burgers, over de nadelige effecten van luchtverontreiniging. Naast het onderzoekende karakter kan dit project een waardevolle aanvulling zijn binnen lopende lesprogramma's. Op dit moment doen vier scholen definitief mee aan het project (er wordt nog gezocht naar een school in de regio Velsen), in de loop van 2025 zal op meerdere momenten over dit project worden gecommuniceerd in samenwerking met de gemeentes.

4 Voortgang thema Mobiliteit (C)

Verduurzaming en beperken van vervuילend (weg)verkeer en stimuleren van fietsverkeer zijn opgenomen in de Regionale Mobiliteitsvisie. De coördinatie van deze visie gaat via het mobiliteitsprogramma IJmond Bereikbaar (IJB). In het Programma Gezonde Leefomgeving zijn 20 maatregelen voor mobiliteit opgenomen die (grotendeels) via het programma IJB worden uitgevoerd en die deels door de inzet vanuit het PGL verstevigd of aanvullend onderzocht worden.

 Tabel 3: Samenvatting van de uitvoering op Mobiliteit, aanvullend op het [programma IJmond Bereikbaar](#)

Uitvoering

- Door IJB is via de werkgeversaanpak in de tweede helft van 2024 uitvoer gegeven aan activiteiten rondom gedragsverandering voor duurzame mobiliteit. Middels deze aanpak wordt duurzaam reizen en thuiswerken gestimuleerd. Met de mobiliteitsscan personenvervoer wordt de mogelijkheid voor CO₂ reductie, als de mogelijkheid voor het terugdringen van PM en NO_x doorgerekend. Vervolgens worden werkgevers geadviseerd over de mogelijkheden om personenmobiliteit te verduurzamen. In het kader van duurzame mobiliteit en het bevorderen van de luchtkwaliteit en bereikbaarheid binnen de IJmond zijn diverse initiatieven en werkzaamheden gestart om organisaties te werven voor het uitvoeren van een Mobiliteitsscan. De volgende stappen zijn ondernomen:
 - Bezoek aan bedrijventerreinen
 Gedurende het jaar zijn meerdere bedrijventerreinen binnen de IJmond bezocht. Bij deze bezoeken zijn we in gesprek gegaan over de mogelijkheden voor het uitvoeren van een scan.

- Werksessies met werkgevers

In de afgelopen jaren hebben we een substantieel aantal mobiliteitsscans uitgevoerd. Als we een grove analyse maken, zien we dat er op zowel sector- als gebiedsniveau diverse gelijksoortige mogelijkheden zijn om duurzame mobiliteit te stimuleren. Daarom organiseerden we in 2024 een aantal werksessies om samen met de werkgevers te bepalen hoe we het beste vervolgstappen kunnen maken in de mobiliteitstransitie. Tijdens het duurzaamheidscongres in Velsen organiseerden we een werksessie waarin we ondernemers in de gelegenheid stelden resultaten op het gebied van duurzame mobiliteit te delen. Uit deze sessie leerden we dat het belangrijk is om succesvolle mkb-ers een podium te geven en zo kartrekker te laten zijn. Vooral praktische voorbeelden en lef zijn ingrediënten om ook mkb-ers te laten verduurzamen. Via verschillende kanalen hebben we een online sessie gepromoot met als doel mkb-ers te laten aangeven waar zij behoefte aan hebben als het gaat om het verduurzamen van de mobiliteit. Deze sessie is vastgelegd en te volgen via onze website.

- Plenaire bijeenkomst

Tijdens de plenaire bijeenkomst 'De Grote Hout' op 18 juni 2024 bij ODIJ is de Mobiliteitsscan gepresenteerd. Hier waren zo'n tiental ondernemers van De Grote Hout bij aanwezig.

- Nieuwsbrieven

In samenwerking met de communicatieafdeling zijn nieuwsberichten opgesteld voor de nieuwsbrieven van Business Docks, De Trompet (1 & 2) en OV-IJmond, waarin ondernemers zijn opgeroepen om een mobiliteitsscan uit te voeren.

- Social media

In samenwerking met de communicatieafdeling van ODIJ zijn op de LinkedIn-pagina's van de IJmondgemeenten, IJmond Bereikbaar, GreenBiz en Bureau2030 berichten geplaatst, waarin ondernemers werden opgeroepen om een Mobiliteitsscan uit te voeren.

- Gemeente Velsen werkt samen met gemeente Beverwijk en Heemskerk aan een tweede pont. De pont is onderdeel van het doorfietsroutenetwerk. Inzetten op een tweede pont stimuleert fietsgebruik en kan (onnodig) autoverkeer reduceren.
- Hub Pakketvervoer & Schone Distributie: Er loopt een onderzoek naar de bereidheid van gemeenten om acties te ondernemen ten aanzien van Hub Pakketvervoer en Schone Distributie. Begin 2025 worden hiervan de resultaten verwacht.

5. Voortgang thema Scheepvaart (D)

Verduurzaming van de scheepvaartsector is een complex vraagstuk vanwege meerkosten van duurzame oplossingen met vaak een lastige of niet sluitende businesscase. In het programma zijn zes maatregelen opgenomen die kunnen leiden tot een mogelijke versnelling van het terugdringen van schadelijke emissies, geur- en geluidhinder van de scheepvaart.

Voor cruiseschepen en ferry's geldt dat ze uiterlijk in 2030 geen emissies meer mogen uitstoten als ze zijn afgemeerd. Dit kan door gebruik te maken van walstroom, of van andere duurzame energiebronnen als de schepen die hebben.

Tabel 4: Samenvatting van de uitvoering op Scheepvaart

Uitvoering

- DFDS, de veerdienst van IJmuiden naar Newcastle, gaat nieuwe schepen inzetten. De verwachting is dat het eerste nieuwe schip op zijn vroegst in 2028 in de vaart komt en het tweede in 2029. De schepen gaan varen op methanol en een batterij. Zeehaven IJmuiden N.V. heeft in samenwerking met DFDS en KVSA-, de logistieke dienstverlener die de Felisonterminal en de Cruiseterminal

exploiteert, een subsidietoekenning aangevraagd en verkregen van het Rijk om een 6 MVA (mega volt ampère) walstroomvoorziening aan te leggen met ondersteuning van Omgevingsdienst IJmond. Zeehaven IJmuiden N.V. heeft hiervoor een stroomaansluiting aangevraagd bij Liander.

- Zeehaven IJmuiden N.V. en Omgevingsdienst IJmond voerden daarnaast, samen met KVSA en in overleg met Liander, een haalbaarheidsstudie (inclusief tracé studie) naar walstroom voor cruiseschepen in de IJmondhaven) uit. Ook de behoefte aan walstroom voor de offshore zeeschepen in de IJmondhaven is hierbij meegenomen. Zeehaven IJmuiden N.V. wil voor de IJmondhaven voor zowel de cruisevaart als de offshore zeeschepen een 10 MVA walstroom-aansluiting aanleggen en heeft hiervoor een aanvraag gedaan bij Liander. Voor de aanleg van walstroom in de IJmondhaven is op 30 december 2024 ook een subsidie verleend door het Rijk. De planning hiervan staat onder druk vanwege netcongestie.
- Het huidige hoogspanningsnet (380 kV en 150 kV) is niet voldoende om op alle momenten alle afnemers van stroom te voorzien vanwege onvoldoende capaciteit op het net tussen Oterleek en Beverwijk. Daarnaast is een verzwaring van onderstation IJmuiden aan de Dokweg nodig om de twee (10 MVA en 6 MVA) walstroomaansluitingen te faciliteren. Het Liander station aan de Dokweg wordt op dit moment in verschillende fases uitgebreid. Voor de capaciteitsuitbreiding moet Liander bestaande installaties vernieuwen en een extra trafostation plaatsten. Maar ook de 50 kV voeding, de kabels vanuit het voedende onderstation in Velsen-Noord, dienen hiervoor vervangen en uitgebreid te worden. De verwachting is dat deze werkzaamheden gereed zijn in 2029-2030. Het onderzoek van Tennet geeft aan dat de netcongestie op het hoogspanningsnet tot vierde kwartaal 2034 voortduurt.
- Binnen de Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland willen we afspraken maken om de stroomaansluiting voor de walstroom eerder te realiseren. Daarnaast is een oplossing om gezamenlijk met de andere bedrijven in het havengebied beter gebruik te maken van de bestaande capaciteit. Hiervoor werkt GreenBiz IJmond aan het voorbereiden van een energiehub. Ook kan de walstroomvoorziening mogelijk een tijdafhankelijk energiecontract krijgen, zodat zij al stroom kan afnemen wanneer er geen 'file' op het net is. TenneT moet hiervoor een onderzoek doen om te weten welke capaciteit tegen welk tarief hiervoor in rekening moet worden gebracht.
- De walstroomvoorzieningen bij Zeehaven IJmuiden voor de visserij en de Grote Houtkade voor binnenvaartschepen zijn voorzien van bediening op afstand met een daarvoor ontwikkelde applicatie. De schipper kan hiermee zonder tussenkomst van de havendienst rechtstreeks de stroomafname activeren en deactiveren. Deze mobiele applicatie leidt tot meer gebruiksgemak en hoger gebruik van walstroom.
- Voor walstroom aan de Kanaaldijk in IJmuiden zijn met Rijkswaterstaat gesprekken gevoerd en met walstroom in de haven van Beverwijk is in het ontwerp van de renovatie van haven De Pijp rekening gehouden.
- Naast walstroom willen we het gebruik van schone brandstoffen faciliteren. Een bedrijf heeft JTF (Just Transition Fund) subsidie ontvangen om een binnenvaartschip te gaan bouwen en exploiteren op een elektrolytbatterij. Daarnaast hebben we overleg met een bedrijf dat een kustvaarder ontwikkelt op waterstof waarvoor ook bunkering (brandstof overslag) nodig is in de IJmond.
- In het kader van het convenant Waterstof Zwarte Mobiliteit worden gesprekken gevoerd met Provincie Noord-Holland en Rebel Group over de toepassing van Clean Energy Hubs als transitieconcept, oftewel tankstations met een breed aanbod schone brandstoffen als waterstof en elektriciteit, naast het traditionele fossiele aanbod.

